

buru getsəm və onlarda qalsam Vəsixanım xala moni yola verməyəcək. Təklədən qurxan anam da monim şəhərə oxumağa getməyimi istəmirdi, ancaq xatirini itədiyi, öcünə ailəmizə böyüklük odun amimden keç- çə bilmirdi. Susurdu. Mən qəti qərarımı verdim: - Oni, - dedim, - Dodom, sürgündən qayıtmamış mən heç yərə getməyəcəyəm. Məmməm də təkdi. Omim monimlə razılaşdı. O saat hissə etdim ki, bu Vəsixanıma gələdir.

- Neynək, qızım, sən deyən olsun. Bir-iki ili də gözləyək. O vaxta qədər Əhməd də sağ-salamat gəlib çıxar.

- Anam səsi titrəyo-titrəyo sevinçlə, - Allah ağzından çıxsın, ağa qardaş - dedi. - Mən də burda yalqızam. Qəhum yox, oqroba yox. Holimə dilə deyir.

Artıq orta məktəbi bitirmişəm. Atamın qaynacağına hələ xəyli var. Buna baxmayaraq gələcəti anamla monim güdürümiz qapıda qalır. Oxumağın dəyərini at- mışam. Bir gün riyaziyyatdan mono dərs deyən Qorib müəllim yolunu bixə səldi. Anama riyaziyyat fənnini yaxşı bildiyimdən danışdı. - Qumru xanım, Holiməni saxlamayın yanınızda. Oxudun, - dedi. - Bu qırdan yaxşı riyaziyyatçı çıxar. Qızın arzularını məhv etmə- yin. Mənsə öz qəti fikrimi bildirdim. - Anamlaq də- yül, Qorib müəllim. Mən atamı gözləyəcəyəm.

Atamı gözləyən-gözləyən məktəbin kitabxanasının kitablarını oxuyuram. Hərdən omim də mono şəhər- den bədi kitablar alıb gətirirdi. Sekkiz ildə atamın gətirdiyindən, Onu görəcəyəmimi. Artıq on yeddi yaşım içindəyəm. Deyilənə görə (qulağın tez-tez çalır) Qə- sobonin on gözəl qızı sayılıram. Anam hərdən zəndlə üzümə baxıb, bibimə xatırlayır, kövrəlir: - Sənə bə- xanda, - deyir, - Mələk bibim gəlib durur gözlümün qa- bağında. Ancaq mən gözəllik həyatında deyiləm. Ailə- mizin qaribçiliyi, atamın sürgün oluması, anamın həm atam üçün, həm də yolları bağlı qılan doğmaları üçün axıdığı göz yaşları moni üzür. Yerli qəsobə sa- kinlərinin aksorriyyotinin rəngi qaradır. Günün altında isə dərileri lap qaralıb kömrə dönmür. Anam da ağ- bəzəkdir. Ancaq ağır həyat şəraiti, dərd rəngini soldə- rüb. Yanağındakı qızarı bixə Cənubdan keçib burda, bu bərkədə yaşayandan solub. Qəsoboyu yeni gələ- rə və bizi tanımayanlar o doğuq sənəşlər ki, biz bu ye- rin adamlarıyıq, yoxsa gəlməyək. Hərdən gəldiyimizi əvvəllər gələcək də, atamın həbsindən sonra daha gələcəkmirik. Onuz da bixə dərənə doymuşdu.

Mən qardaşımın dərslərinə, anama ev işlərində kömək edir, həm də qardaşım qəsobonin qurtaraca- ğında yerləşən ucaq-səkkək məktəbimizə aparıb gəti- rirdim. Atam gələcə kimi biz şəhərə köçməliydik. Omimin deməyinə görə ona tozo binaları birədə ev verəcəkdilər. Atam gələcədən sonra ləçəli şəhərdəki evimizdəsə biz yaşamalıydıq.

Qəsobə gət-gədə böyüyür. Gələcə ev tikib bur- da məskənləşmələr. Balud omimin bir ayağı şəhərdə qalsa da qəsoboyu tez-tez gəlir, səkinlərin mərəclə- lərini, qəsobonin kəm-kəsirlərini həll edirdi. Omim tez bir zamanda qəsoboyu su çəkirdi. O günə bəru- lərdə axan suyu görəndə camaatın üzündəki ifadəni, sevinəndə axan göz yaşlarını hələ də unuda bilmirəm. Kəndə daha qatırla su gətirilməsi yığışdırıldı. Görü- nür, indi qatar yəninə başqa istiqamətə - su olmayan yerlərə döndərmişdi. Bizim qəsobonin uşaqları isə bundan sonra su çənlərini darta-darta arxasınca sürü- yən parəvəzəm fəlini eşidib: "Qatol gəldi! Ay camaat, qatol gəldi!", - deyib qışqırmayacaqdılar.

Omim köhnə, bir tərəfi oyulmuş, qınaq tohtluğu- sində olan məktəbi səkkərüb, yenisini tikirdi. Yolları asfalt dəşətdirdi. Qəsoboyu su çəkildəndən sonra yayın cırhacımında kölgəlik, sorinlik axıtan insanlar torpağa əlbaşır ağac ökir, bəstəniq səhrədlər.

Omimlə biz atamın yolunu səbirsizliklə gözləyir- dik. Atam gəlib çımırdı ki, çımırdı. Omim həyatı- mızda da su çəkdimişdi. Atam gələcəydi öz sevimli pe- şəsini -torpağa bağırılığını davam etdirirdi. Torpağı- mız böyük idi. Bilirdim ki, atamın əli torpağa doysa həyatimiz cənnətə dönəcəydi. Kaş gəlib çımırdı.

Uşaqlıq illərimizi qardaşımın atası keçirdik. Cə- nubda qalan nənəmdən, bibəmdən, omilərimdən uşaqlıqda yaşamaq o qədər ağır idi ki. Tez-tez yuxuma girirdi. Onları ələ gərmək istəyirdim ki. Görən, bir- birilərindən ayrı düşən, bir-birilərinə həsrət qalıb dünyalarını dəyən insanlar heç olmasa o biri dünyə- də qıvışa biləcəklərmi? Bu sual moni tez-tez düşün- dürür.